

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Bánsághy Dániel ügyvéd (**fél címe**) által képviselt felperes neve (**felperes címe**) felperesnek, a ... kamarai jogtanácsos által képviselt **alperes neve (alperes címe.)** alperes ellen közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2019. december 13. napján meghozott 18.P.20.589/2017/55. számú ítélete ellen az alperes részéről 57. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és az alperes által fizetendő tőke összegét 2.700.000 (Kétmillió-hétszázezer) forintra, elsőfokú perköltség összegét 135.000 (Százharmincezer) forintra leszállítja, egyetemleges marasztalását pedig mellőzi.

Kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 648.000 (Hatszáznegyvennyolcezer) forint kereseti illetéket és megállapítja, hogy az állam terhén maradó kereseti illeték összege 162.000 (Százhatvankétezer) forint.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 221.500 (Kétszázhuszonegyezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget és külön felhívásra az államnak 864.000 (Nyolcszázhatvannégyezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Megállapítja, hogy az ezt meghaladóan le nem rótt 216.000 (Kétszáztizenhatezer) forint fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint ... (a továbbiakban: I. rendű vádlott) - magát **...nak** (a továbbiakban: tulajdonos) kiadva és hamis születési anyakönyvi kivonattal igazolva - 2012. január 16-án megjelent a ... okmányirodában, ahol állandó személyi igazolvány és lakcímet igazoló hatósági igazolvány kiállítása iránti kérelmet terjesztett elő arra hivatkozással, hogy előző személyi igazolványát elvesztette. Az igénylés időpontjában a tulajdonos érvényes vezetői engedéllyel rendelkezett. Az igazolványt az okmányiroda kiállította.
- [2] A tulajdonos tulajdonában állt a ... helyrajzi számú, természetben a ... szám alatti, 721 m² alapterületű, kivett épület, udvarként nyilvántartott ingatlan (a továbbiakban: ingatlan). Az I. rendű vádlott a hamis személyi igazolvány felhasználásával - ... és ... nevű társai (a továbbiakban: II. és III. rendű vádlott) segítségével - értékesíteni kívánta az ingatlant. Ennek érdekében az I. rendű vádlott 2012. február 8-án közjegyzői okiratba foglalt adásvételi szerződést kötött a felperessel. A szerződés értelmében a felperes 13.500.000 forint vételárért megvásárolta az ingatlant. A szerződést - magát a tulajdonosnak kiadva - az I. rendű vádlott írta alá és átvett a felperestől 13.500.000 forintot. A tulajdonos a ... Földhivatal 2016. (helyesen: 2012.) február 9. napján kelt 64328/1/2012. számú végzéséből értesült arról, hogy a felperes tulajdonjog bejegyzés iránti kérelmet terjesztett elő az ingatlanra vonatkozóan. Bejelentéssel élt az ingatlanügyi hatóságnál és feljelentést is tett. A

felperes tulajdonjogát nem jegyezték be az ingatlan-nyilvántartásba. A ... Bíróság (a továbbiakban: büntető bíróság) - az I. és II. rendű vádlottak vonatkozásában jogerős - 4.B.II.67/2016/33. számú ítéletével (a továbbiakban: büntető ítélet) megállapította a vádlottak bűnösségét csalás büntettségében és egyéb bűncselekményekben. Kötelezte őket, hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított tizenöt napon belül fizessenek meg a felperes mint magánfél részére 13.500.000 forintot és ezen összeg után 2012. február 8-tól kezdve a teljesítés napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot. A III. rendű vádlott fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 25.Bf.II.12.675/2016/11. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét vonatkozásában részben megváltoztatta a terhére megállapított bűncselekmények minősítése tekintetében, továbbá a felperes vele szemben előterjesztett kártérítési igényét egyéb törvényes útra utasította.

- [3] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest arra, hogy fizessen meg 13.500.000 forintot és ennek 2012. február 8-tól a kifizetés napjáig járó törvényes kamatait. Keresetének indokolásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 339. és 348., valamint - annak tartalma szerint - 349. §-ának (1) bekezdésére, továbbá a személyazonosító igazolvány kiadásáról és nyilvántartásáról szóló 168/1999. (XI. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: rendelet) rendelkezéseinek megsértésére hivatkozott. Előadta, hogy az állandó személyi igazolvány és lakcímet igazoló hatósági igazolvány kiállítása iránti kérelem előterjesztéskor a tulajdonos rendelkezett érvényes vezetői engedéllyel, ezért a rendelet 22. §-ának (1) bekezdése értelmében azt a kérelmet előterjesztő I. rendű vádlottnak az eljárás során fel kellett volna mutatnia, és az azon szereplő fénykép alapján az alperes alkalmazottjának azonosítania kellett volna az ügyfelet. Erre azonban nem került sor, így állították ki a hamis személyi igazolványt. Továbbá a rendelet 22. §-ának (2) bekezdése szerinti nyilatkozatot sem követelte meg a kérelmezőtől az alperes. Rámutatott, hogy rendes jogorvoslat előterjesztésére nem volt lehetőség, az illetékes kormányhivatal pedig nem jogutódja az alperesnek. Perköltségét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: költségrendelet) alapján kérte megállapítani azzal, hogy jogi képviselője nem tartozik áfa-körbe.
- [4] Az alperes ellenkérelmében a per megszüntetését kérte a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 157. §-ának a) és 130. §-ának (1) bekezdés g) pontja alapján. Előadta továbbá, hogy az okmányirodai ügyek vonatkozásában teljeskörűen jogutód az illetékes kormányhivatal. Érdemben a felperes keresetének elutasítását és perköltségben marasztalását kérte.
- [5] Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felperes kárát nem ő, hanem a vádlottak által elkövetett csalás okozta. Az I. rendű vádlott az okmányirodai ügyintézőt tévedésbe ejtette, aki nem tanúsított jogellenes magatartást, úgy járt el, hogy az adott helyzetben általában elvárható. Magatartása nem áll okozati összefüggésben a felperest ért kárral. Azáltal pedig, hogy a felperes a büntető ítéletben foglaltak ellenére, ugyanazon ténybeli alaphól származó ugyanazon jogát vele szemben is érvényesíti, a jogalap nélküli gazdagodás esete forog fenn.
- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy a büntető ítélettel kötelezett I. és II. rendű vádlottal egyetemlegesen fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 13.500.000 forintot és ezen összeg után 2012. február 8-tól a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot, továbbá 350.000 forint perköltséget. Megállapította, hogy a feljegyzett 810.000 forint kereseti illeték a Magyar Állam terhén marad.
- [7] Ítéletének indokolása szerint az alperes permegszüntetés iránti kérelmét alaptalannak találva a

felperes keresetét a Ptk. alapján érdemben bírálta el. Megállapította, hogy az alperes ügyintézője a rendelet 22. és 23. §-ának megsértésével járt el, amikor elfogadta a személyazonosság igazolására a fényképet nem tartalmazó születési anyakönyvi kivonatot és nem követelte meg a vezetői engedély bemutatását. A Kúria Pfv.IV.20.180/2016/12. számú ítéletére hivatkozva kifejtette, hogy a hatósági igazolványok olyan okiratok, amelyeknek garanciális szerepe van a személyek azonosításával és a jogügyletek lebonyolításával kapcsolatban. Erre tekintettel ezen okiratok kiadása során nem mellőzhető az irányadó rendelkezések pontos betartása. Rámutatott, hogy az alperes maga sem tette vitássá, hogy a felperest az adásvételi szerződés teljesítése miatt 13.500.000 forint kár érte. Rögzítette, hogy az alperes jogellenes eljárása nyilvánvalóan okozati összefüggésben van a kárral. A hamis személyi igazolvány hiányában ugyanis az I. rendű vádlottnak nem lett volna módja adásvételi szerződést kötni. A rendelet szabályai egyértelműek, a hatósági döntés pedig nem mérlegelés eredménye. A kár rendes jogorvoslattal a felperes számára nem volt elhárítható, ezért megállapította az alperes kártérítő felelősségének fennállását a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdése alapján és a Ptk. 344. §-ának (3) (helyesen: (1)) bekezdése, valamint a Kúria Pfv.I.22.316/2011/7. számú ítéletére hivatkozással a kereset szerint marasztalta az alperest. A felperesnek járó perköltség összegét a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (helyesen: a költségrendelet) 3. §-ának (2) és (6) bekezdése alapján állapította meg.

- [8] Az ítélet elleni fellebbezésében az alperes az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és elsődlegesen a felperes keresetének teljes egészében történő elutasítását, másodlagosan az I. és II. rendű vádlottakkal egyetemleges kötelezésének mellőzését és a fizetendő kártérítés összegének 1.350.000 forintra történő leszállítását, valamint a felperes első- és másodfokú perköltségben marasztalását kérte.
- [9] Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság ítélete sérti a Pp. 221. §-ának és az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdését, mert az elsőfokú bíróság az okozatosság tekintetében nem tett eleget indokolási kötelezettségének, mindössze annyit rögzített, hogy az nyilvánvaló. Fellebbezésében azt már nem vitatta, hogy ügyintézője mulasztást követett el, de jogirodalmi álláspontokat és eseti döntéseket ismertetve rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság döntése téves is az okozatosság fennállását illetően. A bűncselekmény elkövetését könnyítő tárgyi eszköz létrejöttét eredményező ügyintézői mulasztás ugyanis nem oka a felperest ért kárnak, hanem a bűncselekmény elkövetésének egyik feltétele. E feltételnek a jogi okká minősítése bármelyik jogi okkiválasztó elmélet alapján téves döntés. A keletkezett kár szempontjából sem az individualizáló, sem a valószínűségi és előreláthatósági, sem a szükségszerűségi, sem pedig szerves kapcsolat, illetve a következmény közvetlenségének mértékére alapozó elméletek alapján nem tekinthető oknak az okmány kiállítása. Egy ügyintézői mulasztásból ugyanis nem következik szükségszerűen, hogy harmadik személyek bűncselekmény elkövetésével másoknak kárt okoznak. Az adott esetben a kár igazi, azt valójában kiváltó oka maga a bűncselekmény elkövetése volt. Az sem állítható, hogy az ügyintézői mulasztásoknak megszokott kísérőjelenségei, rendszerinti következményei lennének a mások által elkövetett vagyon elleni bűncselekmények. Az okszerűségi mércék alapján pedig nem kell megtéríteni az abnormális, atipikus, rendkívüli, általános élettapasztalat szerint teljesen valószínűtlen, váratlan, előre nem látható károkat. Hiányzik a szerves kapcsolat is az alperesi mulasztás és a felperes kára között. Az sem bizonyított, hogy a mulasztás hiányában nem következett volna be a kár, hiszen a vádlottakban már szilárdan kialakult a bűncselekmény elkövetésének szándéka.
- [10] Másodlagos kérelme körében arra hivatkozott, hogy a bírói gyakorlat alapján a Ptk. 344. §-a szerinti közös károkozás megállapításához szükség van a károkozók bizonyos fokú közös szándékára is, amely az adott esetben fel sem merülhet. Az ilyen esetben irányadó egyetemlegesség a károsult

érdekeinek védelmét hivatott biztosítani, a felperes érdekei azonban annak mellőzésével is védhetőek, figyelemmel a Ptk. 344. §-ának (3) bekezdés a) pontjára és b) pontjának második fordulatra. A felperes meg sem kísérelte kárának érvényesítését a bűncselekmény elkövetőivel szemben, a végrehajtás sikertelenségének vélelmezése nem elégséges indok ahhoz, hogy a felperes az alperestől követelje vagyoni kára megtérítését. Alkalmazottjának közrehatását legfeljebb 20%-os arányban látta megállapíthatónak, mert a vádlottak nagyobb mértékben felróható magatartása a károkozásban való nagyobb mértékű közrehatást is jelent a vádlottak részéről. Hivatkozott a Ptk. 339. §-ának (2) bekezdésére is. Kérte, hogy a bíróság az ügyben tartson tárgyalást. Perköltség igénye körében maga is a költségrendelethez hivatkozott.

- [11] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Rámutatott, hogy a fellebbezésben az alperes a károkozó magatartás tényét már nem vitatta, csak az okozati összefüggés hiányára, illetőleg a részarányos marasztalás szükségességére hivatkozott. Kifejtette azonban, hogy a hamis adatokat tartalmazó közokirat kiállítása elegendő okozati alapot nyújt az alperes kárfelelősségének megállapításához. Ismételten hivatkozott a Kúria Pfv.IV.20.180/2016/12. számú, továbbá az EBH2008. 1868. számú eseti döntésére.
- [12] A fellebbezés részben megalapozott.
- [13] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az alperes az őt marasztaló ítélet ellen a kereset teljes elutasítása érdekében fellebbezett, így tehát annak nem volt a Pp. 228. §-ának (4) bekezdése alapján - fellebbezés hiányában - jogerőre emelkedett rendelkezése. Ezért a másodfokú felülbírálat az elsőfokú ítélet egészére kiterjedt. Az ítéletábra a fellebbezést - az alperes erre irányuló kérelme ellenére - a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet korábban hatályos 29. §-ának (1) bekezdése alapján hozott Pf.2. sorszámú végzése és a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 143. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítást a szükséges terjedelemben lefolytatta, a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűen mérlegelte és a tényállást - egy apró pontatlanságot leszámítva - helyesen állapította meg. Az abból levont jogi következtetésével és a meghozott döntéssel azonban a másodfokú bíróság csak részben értett egyet az alábbiak szerint.
- [14] Az ítéletábra megállapította, hogy az alperes a fellebbezésében a kártérítés törvényi tényállási elemei közül kizárólag a magatartása és a felperest ért kár közötti okozati összefüggést, illetőleg a károkozás közös jellegét és a többi károkozóval történő egyetemleges marasztalását vitatta. Erre tekintettel a másodfokú bíróság az alperesi alkalmazott károkozó magatartását, annak felróhatóságát, a felperest ért kár összecszerűségét, illetőleg az alperes jogutódi minőségét nem vizsgálta. A megállapított tényállást - a tulajdonos felperes tulajdonjog bejegyzési kérelméről való tudomásszerzésének forrását illetően - is csak annyiban pontosította a büntető bíróság csatolt iratai alapján, hogy a ... Földhivatal határozata valójában 2012. február 9-én kelt (csatolt nyomozati iratok 133. oldal).
- [15] Az okozati összefüggés kérdése körében az ítéletábra megállapította, hogy az alperes fellebbezésében megalapozottan érvelt azzal, hogy egy adott ténynek jogi értelemben nem valamennyi előzménye tekinthető egyúttal oknak is. Az alperes által is hivatkozott jogirodalmi vélemények szerint ugyanis ez valóban a természettudományos okozatossági elméletek és a *conditio sine qua non* elv alkalmazását jelentené, ami lehetetlenné tenné a jogi felelősség korlátainak ésszerű megvonását. Természettudományos értelemben ugyanis okozatosságról akkor beszélhetünk, ha valamely tény, vagy esemény valamely más - azt időben megelőző - körülmény hiányában nem

következett volna be. Egy adott tény szempontjából tehát minden olyan előzmény ok, amely nélkül az adott tény ugyanolyan formában, ugyanúgy nem jött volna létre. A jogi értelemben vett okozatosságnak azonban ettől szűkebb fogalomnak kell lennie, mert ellenkező esetben egy adott következményért lényegében bárki felelőssé volna tehető. Ezért valamennyi jogi okozatossági elmélet azon alapul, hogy a megszámlálhatatlan előzmény közül valamilyen szempont szerint kiválasztja az adott esetben jogi szempontból releváns tényeket, vagyis a kár jogilag releváns okait. A polgári jogi kárfelelősség esetében az okozatosság határait ott érdemes megvonni, ahol a felelősség jogintézményének célja, azaz a károkozások lehetőség szerinti elkerülése, a prevenció érdekében az szükséges. Ez a határ pedig ott van, ameddig a károkozó részéről a kármegelőzés lehetősége terjed. Senkit nem indokolt ugyanis felelőssé tenni magatartásának olyan távoli következményeiért, amelyeknek elhárítására nem volt valós lehetősége. Erre tekintettel a jogilag releváns okok körének meghatározásakor az alperes hivatkozásának megfelelően mindig valamilyen okkiválasztó elméletet kell alkalmazni.

- [16] Arra is helyesen mutatott rá a fellebbezésében az alperes, hogy az elsőfokú bíróság az okozatossággal kapcsolatos álláspontjának részletes indokolásával adós maradt, ez azonban nem olyan fokú hiányossága az elsőfokú ítéletnek, amely a Pp. 252. §-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú eljárás megismétlését tenné szükségessé, mert a másodfokú bíróság által pótolható. Különös tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság álláspontja egyébként helyes is. Az alperes ugyanis alaptalanul jutott arra a következtetésre, hogy az általa hivatkozott okozatossági elméletek alkalmazásával a perbeli esetben alkalmazottjának magatartása és a felperest ért kár közötti okozati összefüggés nem állapítható meg.
- [17] A Kúria I. fokú bíróság által felhívott és a felperes fellebbezési ellenkérelmében is hivatkozott Pfv.IV.20.180/2016/12. számú határozatának tényállása (okmányiroda azonosító okirat kiadásakor hibázik és a kiállított hamis okirattal bűncselekményt követnek el, amiből felperesnek kára keletkezik) a perbelivel teljesen analóg. Tehát a Kúria álláspontja szerint az okmányirodai alkalmazott magatartása és a bűncselekménnyel okozott kár között az okozati összefüggés ilyen esetekben fennáll. Az ítéletábra ezen túlmenően rámutat arra, hogy a perbeli esetben a büntető bíróság az alperes előtti, személyi azonosságot igazoló okmány kiadása iránti eljárás kapcsán az I. rendű vádlott bűnösségét a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 342. §-ának (1) bekezdés b) és c) pontja szerinti közokirat-hamisítás büntetében állapította meg. Utóbbi törvényi tényállását az valósítja meg, aki közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tény vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba. Ez az ún. intellektuális közokirat-hamisítás, amikor valóságostól eltérő tartalom kerül rögzítésre az egyébként valódi közokiratban. A perbeli esetben az I. rendű vádlott közreműködésével az ő fényképe került a tulajdonos nevére és személyi adataival az alperes által kiállított személyazonosító igazolványba.
- [18] A közokirat-hamisítás tipikusan olyan bűncselekmény, amit nem önmagáért (ti., hogy legyen az elkövető birtokában egy valótlan tartalmú személyazonosító irat) szoktak elkövetni, hanem azért, hogy a bűncselekmény eredményeképpen létrejött hamis okirattal utóbb más bűncselekmény(ek)e)t kövessenek el. A közokirat-hamisítás tehát valójában eszközcselekmény, de önmagában is olyan súlyosan veszélyezteti a közbizalmat, hogy a törvény büntetni rendeli annak érdekében, hogy tárgyi eredménye (a valótlan tartalmú közokirat) felhasználásával ne kövessenek el újabb bűncselekményeket. A (büntető) jogalkotó is úgy kalkulált tehát, hogy a létrejött hamis közokirattal általában újabb bűncselekményeket követnek el.
- [19] Az alperes mulasztásának, azaz a valótlan tartalmú személyazonosító okirat kiállításának tehát nem

előre nem látható, ritka, atipikus következménye volt a vádlottak újabb bűncselekménye és a felperes kárának bekövetkezése. Éppen ellenkezőleg: tipikus, várható, előre látható, törvényszerű, sőt szinte bizonyos. Az okmánykiadás rendje éppen azért van ilyen részletesen és sok ellenőrzési pontot és biztonsági lépcsőt beiktatva szabályozva a rendeletben, mert kiemelt társadalmi érdek az annak biztonsága, megbízhatósága. Az alperes hivatkozásával ellentétben tehát a perbeli esetben a hamis okirat kiadását egyetlen általa megjelölt okkiválasztó elmélet alapján sem lehet a felperest ért kár előzményei közül - mint jogi értelemben irreleváns előzményt - kirostálni. Tehát az okozati összefüggés fennállása nemcsak természettudományi, hanem jogi értelemben is megállapítható, ezért az alperes is felel a felperest ért kárért.

[20] A fellebbezésben vitássá tett másik kérdés a károkozás I. és III. rendű vádlottal közös jellege volt. E körben a Ptk. 344. §-ának (1) bekezdése a „közös károkozás” törvényi tényállásának fogalmi elemeit illetően rendkívül szűkszavúan fogalmaz, csak annak jogkövetkezményeit részletezi. A törvény szövegéből nyelvtani értelmezéssel mindössze annyi következik, hogy amennyiben a károsultat ért kár több személy magatartásának együttes következménye, úgy azok fő szabályként a károsulttal szemben egyetemlegesen felelnek, függetlenül magatartásaik időbeli sorrendjétől vagy esetleg együttesességétől, illetőleg a károkozással kapcsolatos szubjektív tényállási elemektől, azaz akaratuktól, szándékuktól, tudatállapotuktól. Kétségtelen, hogy a károkozás közös jellegének széles teret biztosító szabály alkalmazási lehetőségét a joggyakorlat a Ptk.-hoz fűzött kommentárnak a károkozók bizonyos fokú akarategységének szükségességét sugalló értelmezése alapján megkísérelte szűkíteni. A fellebbezésben az alperes által is idézett kommentár kétségtelenül úgy fogalmazott, hogy a közös károkozás szabályainak alkalmazásához „szükség van a károkozók bizonyos fokú közös szándékára is”. A ma irányadó bírói gyakorlat szerint azonban ez egyértelműen téves. Már a BH2000. 198. számú eseti döntés is kimondta, hogy akarategység hiányában is fennáll annak - a harmadik személyekkel - egyetemleges felelőssége, akinek gondatlan mulasztása tette lehetővé ez utóbbiak szándékos károkozását. Az alperes fellebbezésében hivatkozott, kevésbé később született és BDT2003. 820. számon közzétett eseti döntés ugyan még ezzel ellentétes következtetésre jutott, de a Szerkesztőbizottság a jogesethez fűzött - de az alperes által idézni elmulasztott - megjegyzése szerint az abban foglaltakat vitathatónak tartotta. A Szerkesztőbizottság rámutatott, hogy a közös károkozás objektív tényállás. Közös károkozásról van szó minden olyan esetben, amikor a károsodásra vezető folyamatban akár egyidejűleg, akár egymást követően többen vesznek részt, vagyis, ha a kár objektíve több személy közrehatásának eredményeként következik be, függetlenül attól, hogy a károkozási folyamatban résztvevők egyáltalán tudomással bírtak-e egymás károkozó magatartásáról. Vagyis, akik a károkozásban közrehatottak, függetlenül a szubjektív körülményektől - tehát a tudattartalomtól, akarategységtől - közös károkozónak minősülnek. A közös károkozás fogalmának alkalmazhatóságát a gyakorlat által szűkítő értelmezés téves voltát támasztja alá továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló, jelenleg hatályos 2013. évi V. törvény közös károkozás jogintézményét - egyébként a Ptk.-val lényegében azonos módon - szabályozó 6:524. §-ához fűzött miniszteri indokolás. A jogalkotó nézete szerint ugyanis a kommentárirodalom álláspontja téves és a közös károkozás tényét akkor is meg lehet állapítani, ha a károkozók nem is tudtak egymás károkozásáról, de a károsító eredmény létrehozásában közösen vesznek részt.

[21] A perbeli esetben tehát a vádlottak, valamint az alperes közös károkozásáról van szó. Ennek alapján a felperes felé fennálló felelősségüket a Ptk. 344. §-a alapján kell elbírálni, amely a § (1) bekezdése alapján főszabály szerint egyetemleges, ahogyan azt a Kúria az elsőfokú bíróság által is hivatkozott Pfv.I.22.316/2011/7. számú döntésében részletesen kifejtette.

[22] Annyiban azonban megalapozott az alperesi fellebbezés, hogy az adott esetben mód van a

károkozók részarányos marasztalására a 344. §-ának (3) bekezdés a) pontja és b) pontjának második fordulata alapján. E kivételes szabály alkalmazására az elsőfokú bíróság nem látott lehetőséget, ezzel azonban a másodfokú bíróság nem értett egyet. A rendelkezésre álló adatok alapján ugyanis minden további bizonyítás és az eljárás elhúzódása, azaz a kár megtérülésének veszélyeztetése vagy tetemes késleltetése nélkül is állást lehet foglalni a felperest ért kár kialakulásában közreható személyek, azaz az alperes és a vádlottak felelősségének egymás közötti aránya tekintetében. Az ítélet tábla a Ptk. 344. § (3) bekezdésének alkalmazása során arra is figyelemmel volt, hogy a felperes a jogerősen 13.500.000 forint kár megfizetésére kötelezett I. és II. rendű vádlott ellen nem indított végrehajtást, a III. rendű vádlottal szemben pedig meg sem kísérelte igénye érvényesítését annak a törvény egyéb útjára utasítása után. Azzal tehát menthető ok nélkül késlekedett. Ilyen körülmények között nem jogosult a kiapadhatatlan költségvetési forrásokból gazdálkodó alperes esetleges egyetemleges marasztalása által biztosítható maradéktalan és biztos megtérülés jelentette kedvezményre.

- [23] A közös károkozókat egyetemleges kötelezésük hiányában a Ptk. 344. §-ának (3) bekezdése alapján közrehatásuk arányában kell marasztalni, amit a PK 37. számú állásfoglalás alapján kialakult gyakorlat szerint magatartásuk felróhatósága aránya alapján kell meghatározni. A másodfokú bíróság e körben arra a következtetésre jutott, hogy az alperes fellebbezésében helyesen hivatkozott arra, hogy alkalmazottjának kismértékben gondatlan magatartása, összevetve a többi károkozó szándékos, bűncselekményt megvalósító magatartásával hozzávetőleg 20%-os arányban alapozza meg az alperes közrehatását. Ennek következtében az alperes kártérítési kötelezettsége 2.700.000 forint. A Ptk. 339. §-ának az alperes által hivatkozott (2) bekezdésében említett rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények fennállásának hiányában azonban az ítélet tábla nem látott indokot az alperes felelősség alól való részbeni mentesítésére, és a fizetendő kártérítés összegének a fellebbezésben írt 1.350.000 forintra való leszállítására.
- [24] Erre tekintettel a másodfokú bíróság - az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatva - az alperes marasztalását 2.700.000 forintra leszállította, és a többi károkozóval egyetemleges marasztalását mellőzte.
- [25] Ebből következően megváltozott a pernyertesség-pervesztesség aránya is, és a felek perköltség fizetési kötelezettségét a Pp. 81. §-a alapján kell meghatározni. A másodfokú bíróság azonban az adott esetben lehetőséget látott a Pp. 81. § (2) bekezdésének alkalmazására, mivel a felperesi pernyertesség aránya kizárólag azon a bírói mérlegeléstől függő körülményen múltott, hogy a bíróság alkalmazza-e az alperes többi károkozóval egyetemleges marasztalására vonatkozó szabályt. Erre tekintettel a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperest az általa megnyert 2.700.000 forintos pertárgyértékrész után a költségrendelet 3. §-ának (2) bekezdés a) pontja alapján járó 135.000 forint elsőfokú perköltség illeti meg. Az összecszerűsége figyelemmel az ítélet tábla nem látott indokot a költségrendelet 3. § (6) bekezdésének alkalmazására, és az alperes által fizetendő összeg további mérséklésére.
- [26] Ezzel együtt azonban az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 74. §-ának (3), a költségmentességnek a bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. §-ának (2) bekezdése és a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján a túlnyomórészt pervesztes felperes köteles megfizetni az Itv. 62. §-ának (1) bekezdés g) pontja alapján tárgyi illetékfeljegyzési jogos perben le nem rótt kereseti illetéknek az elvesztett 10.800.000 forintra jutó 648.000 forintos részét. A további le nem rótt 162.000 forint kereseti illeték ugyanakkor az alperest az Itv. 5. §-ának (1) bekezdés b) pontja alapján megillető teljes személyes illetékmentesség következtében a Kmr. 14. §-a alapján az állam terhén marad.

- [27] Az alperes fellebbezése a fentiek szerint túlnyomórészt eredményre vezetett, ezért 10.800.000 forint tekintetében a másodfokú eljárásban pernyertesnek tekinthető. Ezért a felperes e pertárgyértékrész után köteles a költségrendelet 3. §-ának (2) bekezdés a) és b) pontja, valamint (5) bekezdése alapján 262.000 forint másodfokú perköltséget megfizetni. Az alperes azonban az általa eredménytelenül vitássá tett maradék 2.700.000 forintos pertárgyértékrész után köteles a költségrendelet 3. §-ának (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján 40.500 forint másodfokú perköltséget fizetni a felperesnek. A kettő egyenlege a felperes által fizetendő 221.500 forint másodfokú perköltség.
- [28] Az alperes által le nem rótt fellebbezési illetékből a 10.800.000 forintos vitássá tett érték után számított 864.000 forintot a felperes fizeti meg külön felhívásra az államnak, a maradék 2.700.000 forint után le nem rótt további 216.000 forint pedig az állam terhén marad a fenti rendelkezések alapján.

Budapest, 2020. szeptember 15.

. Lukács Zsuzsanna s. k.
a tanács elnöke

. Örkényi László s. k. előadó bíró. Kollár Zoltán
s. k. bíró